

Talousmetsien luonnonhoito Kansallisessa metsästrategiassa ja ennallistamissuunnitelmassa

Luonnonhoito metsäenergian hankinnassa – ratkaisuja haasteisiin
Ravintola Domus, Helsinki, 11.6.2025

Katja Matveinen, maa- ja metsätalousministeriö

Sisältö:

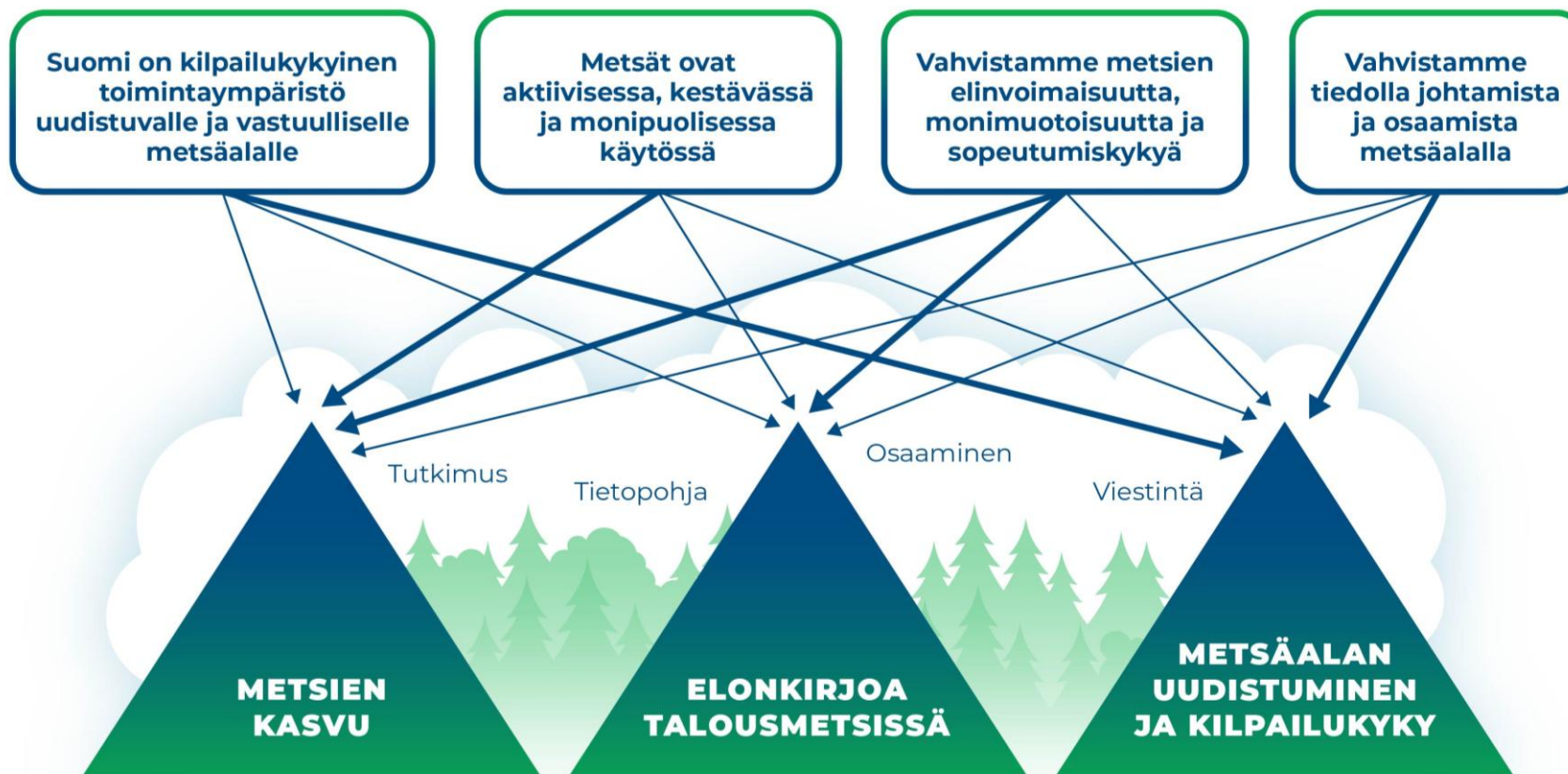
- Kansallinen metsästrategia (KMS 2035)
- Kansallinen ennallistamissuunnitelma
- Hankintasuosituksesta

Kansallinen metsästrategia linjaa Suomen metsäpolitiikkaa

Kansallinen metsästrategia 2035

**KASVAVAA HYVINVOINTIA
METSISTÄ JA METSILLE**

Elonkirjoa talousmetsissä edistävät toimenpiteet

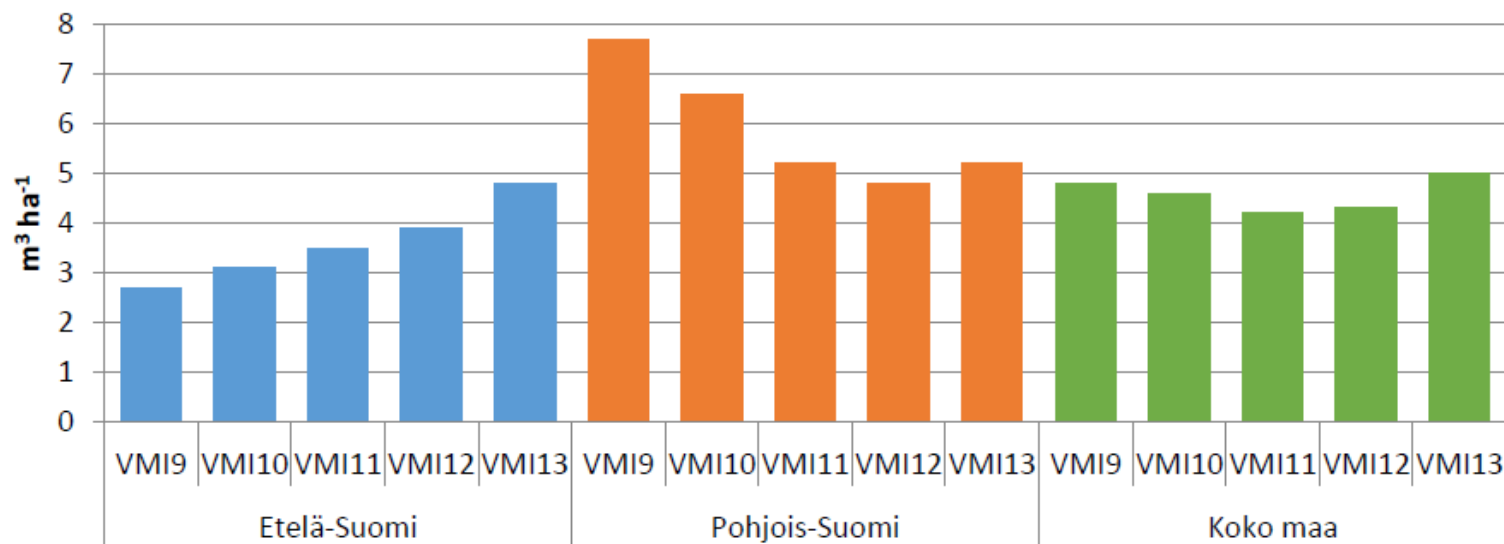
Toimenpide	Toimenpide	Toimenpide
Kehitetään monimuotoisuuden turvaamisen rahoitusmalleja	Edistetään metsien sekapuustoisuutta	Parannetaan paikkatietojen tarkkuutta, laatua ja saatavuutta
Vahvistetaan luonnonhoidon osaamista, suunnittelua ja käytäntöön vientiä	Otetaan käyttöön metsätalouden vesiensuojelumenetelmiä	Tuotetaan työkaluja metsänomistajille ja toimijoille tietopohjaiseen päätöksentekoon
Lisätään metsien rakennepiirteitä	Edistetään suometsien ilmastokestävää hoitoa	
	Kehitetään markkinaehtoisia toimintamalleja ja pelisääntöjä ympäristöhyötyjen turvaamiseen	

KMS 2035
[toimenpidesuunnitelma vuosille 2023-2027](#)

KMS-mittari: kuolleen puun määrä

- Kansallisen metsästrategian tavoitteena on edetä kuolleen puun määrässä kohti 10 m³/ha keskimääräistä tasoa talousmetsissä
 - VMI12-VMI13 toteutuneella kasvulla (0,7 m³/ha) päädytään v. 2035 mennessä alle 7 m³/ha tasolle
- kuolleen puun vuotuisen kertymisen vauhti tulee kolminkertaistua tavoitteeseen pääsemiseksi
- olemassa olevaa lahopuuta tulee turvata etenkin uudistushakkuissa entistä tehokkaammin

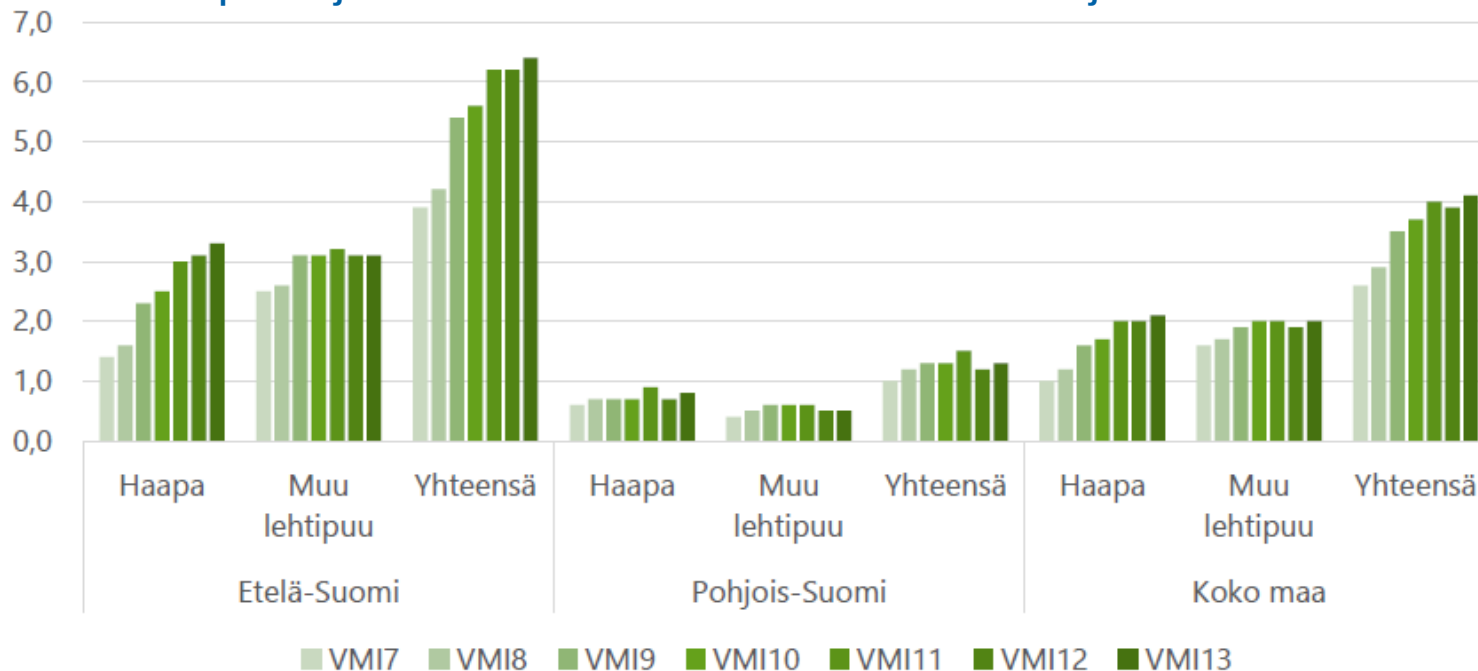

Kuva 1a. Kuolleen puuston keskitilavuus puuntuotannon metsämaalla (m³/ha). Kuolleen puuston tilavuus sisältää läpimitaltaan yli 10 cm paksuisen runkopuun. Lähde: Luonnonvarakeskus, Metsävarat. VMI9 (1996–2003), VMI10 (2004–2008), VMI11 (2009–2013), VMI12 (2014–2018), VMI13 (2019–2023). Lähde: KMS 2035 indikaattorikatsaus, MMM

KMS-mittari: lehtipuun määrä (ei koivu)

- KMS tavoitteena lehtipuun (ei koivu) määrän kasvattaminen talousmetsissä (m^3/ha)
 - Lehtipuiden (ei koivu) määrä on kasvanut E-S:ssä 1980-luvun tilanteeseen verrattuna merkittävästi, kasvua selittää eniten haavan runsastuminen
 - P-S:ssä lehtipuiden määrän kasvussa tapahtunut notkahdus (VMI 12) on saatu pysähtymään
- talousmetsissä paljon potentiaalia sekä biologisesta että metsätaloudellisesta näkökulmasta lisätä puulajien lukumäärää
- puulajimäärä ratkaistaan taimikonhoidon ja nuoren metsän hoidon yhteydessä

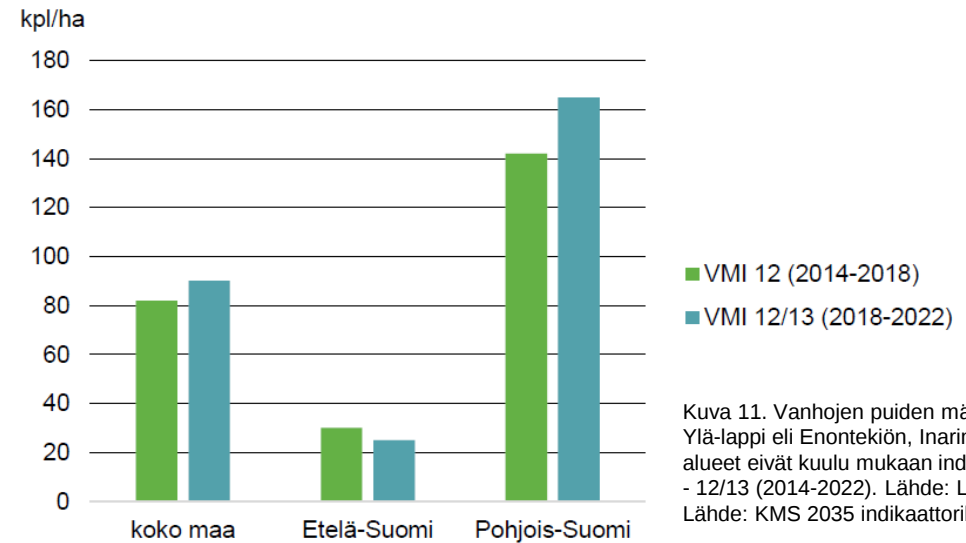
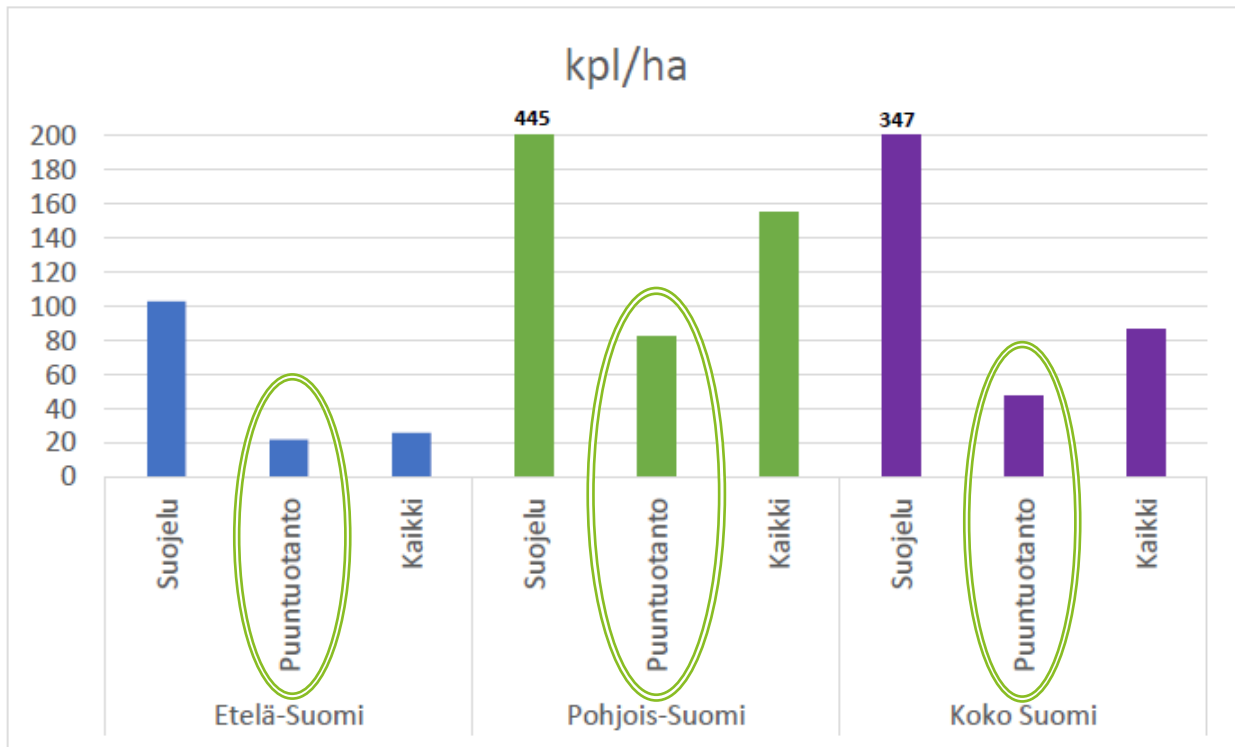

Kuva 5. Lehtipuun (ei koivu) keskitilavuus metsämaalla (m^3/ha), haapa ja muu lehtipuu kuin haapa tai koivu. Lähde: Luonnonvarakeskus, Metsävarat. VMI 7 (1977–1984), VMI 8 (1986–1994), VMI9 (1996–2003), VMI10 (2004–2008), VMI11 (2009–2013), VMI12 (2014–2018), VMI13 (2019–2023). Lähde: KMS 2035 indikaattorikatsaus, MMM

KMS-mittari: vanhojen puiden määrä

- KMS tavoitteena vanhojen puiden määrän kasvattaminen talousmetsissä (m^3/ha)
 - vanhoiksi puiksi luokitellaan yli 80 v. lehtipuut, 120 v. kuuset ja yli 160 v. männyt
 - suojelualueilla vanhojen puiden määrä kpl/ha on moninkertainen talousmetsiin verrattuna
 - Verratessa vuosien 2014-2018 keskiarvoa vuosien 2018-2022 keskiarvoon, vanhojen puiden määrä on noussut Pohjois-Suomessa, mutta laskenut Etelä-Suomessa
- jätettävien säästöpuiden laatu (puulaji, ikä, koko) ja yksittäisten vanhojen puiden turvaaminen tärkeässä roolissa

Kuva 11. Vanhojen puiden määrä metsä- ja kitumaalla. Ylä-lappi eli Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnan alueet eivät kuulu mukaan indeksin laskentaan. VMI12 - 12/13 (2014-2022). Lähde: Luonnonvarakeskus. Lähde: KMS 2035 indikaattorikatsaus, MMM

Kuva 10 (vasemmalla). Vanhojen puiden määrä metsä- ja kitumaalla eroteltuna suojelualueisiin ja talousmetsiin. Ylä-lappi eli Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnan alueet eivät kuulu mukaan indeksin laskentaan. VMI13 (2019-2023). Lähde: Luonnonvarakeskus. Lähde: KMS 2035 indikaattorikatsaus, MMM

Artikla 12 Metsäekosysteemien ennallistaminen

- Saavutettava kansallisella tasolla indikaattorien **kasvava kehityssuunta**, kunnes saavutetaan **tydyttävät tasot**
- Kaikille **pakollinen** indikaattori: yleisten metsälintujen indeksi
- Valinnaiset indikaattorit, joista **valittava 6**:
 - Kuolleet pystypuut
 - Kuolleet maapuut
 - Eri-ikäisrakenteisten metsien osuus (koskee puuntuotannon metsiä)
 - Metsien kytkeytyneisyys
 - Orgaanisen hiilen määrä
 - Sellaisen metsän osuus, jossa valtalajina ovat luontaiset puulajit
 - Puuston monilajisuus

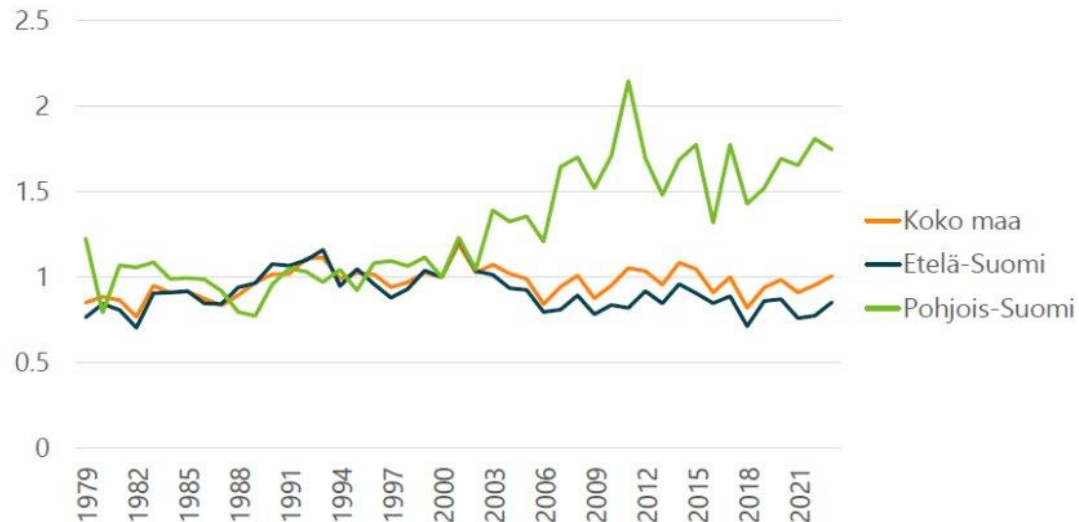
Yleisten metsälintujen indeksi, pakollinen kaikille

Määritelmä: Metsälintuindikaattori kuvaa yleisten metsälintujen runsauden kehityssuuntaa eri puolilla Eurooppaa ajan mittaan. Kyseessä on yhdistetty indeksi, joka on luotu Euroopan metsäluontotyypeille ominaisten lintulajien havaintotietojen perusteella. Indeksi perustuu kunkin jäsenvaltion lajiluetteloon (Asetus (EU) 2024/1991).

Tilannekuva

- Suomessa käytetty indeksi perustuu Luonnontieteellisen keskusmuseon valtakunnalliseen linja- (vuodesta 1979) ja pistelaskentaverkoston (vuodesta 1984) yleisten pesimälajien pitkäaikaisaineistoihin
- Indeksiin sisällytetty 29 laji, jotka ovat ekologiaaltaan hyvin erilaista

Metsälintuindikaattoriin vaikuttavia toimenpiteitä

- Talousmetsien luonnonhoito: järeiden ja vanhojen elävien puiden säästäminen, kuolleiden puiden säästäminen ja lisääminen, monipuolinen puusto
- Kiertoajan pidentäminen
- Riistametsänhoito: esim. riistatiheikköjen, alikasvoksen vaalimisen, puuston koko- ja tiheysvaihtelun ja sekametsäpiirteisyyden lisääminen

Kuolleet pystypuut ja kuolleet maapuut, kaksi indikaattoria

Määritelmä:

Kuolleet pystypuut -indikaattori osoittaa kuolleiden pystypuiden biomassan määrää (m³/ha) metsässä ja muualla puustoisella maalla (Asetus (EU) 2024/1991).

Kuolleet maapuut –indikaattori osoittaa maahan kaatuneiden puiden biomassan määrää (m³/ha) metsässä ja muualla puustoisella maalla (Asetus (EU) 2024/1991).

Tilannekuva

- Kuolleen pysty- ja maapuun tilavuuden kehitys puuntuotannon metsissä metsämaalla:

	Pystypuu, m ³ /ha			Maapuu, m ³ /ha		
	E-S	P-S	Koko maa	E-S	P-S	Koko maa
VMI9	0,8	1,3	1,0	1,9	6,4	3,9
VMI13	1,4	1,2	1,3	3,4	4,0	3,6

Kuollut puu -indikaattoreihin vaikuttavia toimenpiteitä

- **Metsänkäsittelyt**
 - Olemassa olevan kuolleen puun parempi säästäminen puunkorjuussa (erit. luopuminen kuolleen puun korjaamisesta energiapuiksi ja maanmuokkauksessa huomion kiinnittäminen energiapuun säästämiseen)
 - Metsätuhopuiden säästäminen
 - Kasvatettavien puulajien valinta (esim. lehtipuiden säästäminen nykyistä enemmän taimikonhoidossa)
- **Talousmetsien luonnonhoito**
 - Säästöpuiden määrän lisääminen nykyisestä
 - Vanhojen, elävien puiden säästäminen nykyistä suuremmassa määrin kaikissa hakkuissa
 - Tekopökkelöiden katkaiseminen elävistä puista uudistus- ja harvennushakkuissa
- **Arvokkaat luontokohteet ja suojavyöhykkeet**
 - Nykyistä kattavampi säästäminen ja jättäminen kokonaan metsätaloustoimien ulkopuolelle (esim. vesistöjen suojavyöhykkeet)
 - Lahopuukeskittymien säilyttäminen ja luominen

Puuston monilajisuus

Määritelmä: Puuston monilajisuus – indikaattori kuvaa metsäalueella esiintyvien puulajien keskimääräinen lukumäärä (indeksi) (Asetus (EU) 2024/1991).

Tilannekuva

- Metsien pinta-ala puulajien lukumäärän mukaan (VMI13, vuodet 2019-2023):

Puulajien lkm	Ala, 1000 ha	%
1	7702	34
2-3	13459	60
4-5	1354	6
6+	28	0
Yhteensä	22543	100

Puuston monilajisuus -indikaattoriin vaikuttavia toimenpiteitä

- **Metsänkäsittelyt**
 - Metsänuudistaminen
 - Taimikonhoito
 - Myöhemmät käsittelyt
- **Talousmetsien luonnonhoito**
 - Vähälukuisten puulajien valitseminen säästöpuiksi (erityisesti monimuotoisuudelle tärkeät puut ja puuryhmät)
- **Soiden hoito ja käyttö**
 - Soiden ennallistamisen yhteydessä sopivilla kasvupaikoilla
- **Arvokkaat luontokohteet ja suojavyöhykkeet**
 - Suojavyöhykkeet, tiheiköt ja vaihettumisvyöhykkeet

Talousmetsien luonnonhoidolla parannetaan luonnon tilaa talousmetsissä

- Kansallinen metsästrategia ([KMS 2035](#))
- [Metsälaki](#) 10 §
- Metsäsertifioinnit ([PEFC](#), [FSC](#))
- Informaatio-ohjaus, kuten
 - [metsänhoidon suositukset](#),
 - [luontotieto](#), [paikkatietoaineistot](#) ja -työkalut
 - Monimetsä-hankkeen [materiaalit](#), kuten luonnonhoidon tarkistuslista

Kuva on tuotettu [#Monimetsä-hankkeessa](#)

Talousmetsissä voidaan parantaa myös luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen tilannetta

- Myös talousmetsissä esiintyy ennallistamisetuksen tarkoittamia luontotyypppejä ja lajien elinympäristöjä. Tavoitteena on parantaa luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen tilaa. Luontotyytit ovat maa- tai vesialueita, joilla on tietynlaiset ympäristöolot sekä luonteenomainen kasvi- ja eläinlajisto.
- Talousmetsien luonnonhoito, esim. [suojavyöhykkeet](#), [uhanalaisten lajien huomioiminen](#)
- Metsätalouden kannustejärjestelmä eli Metka-tuet [elinympäristöjen hoitoon ja kunnostukseen](#) - [METSO](#)n ja [Helmin](#) toimeenpano

Kuvat on tuotettu [#Monimetsä-hankkeessa](#)

Huomioita hankintasuosituksesta

- + Hankintasuositus huomioi yleisellä tasolla tavallisimmat talousmetsien luonnonhoidon keinot
- + Monimetsä-hankkeessa tuotettu luonnonhoidon tarkistuslista ja omavalvonta on huomioitu

Kuitenkin...

- Harvennushakkuissa jätetään mahdollisuuksien mukaan vähintään 10 % lehtipuuosuus kasvamaan metsikköön.
 - 10 % lehtipuuosuus on varsin vaatimaton
- Osa tuulen, lumen ja hyönteisten vaurioittamista puista suositellaan jätettäväksi metsään, huomioiden metsätuholain poistivientivelvoite
 - Kova kuollut puu on tärkeää pidemmälle lahonneen puun syntymiseksi; onko kirjaus riittävä?
- Harkintaa tulee käyttää myös alueilla, joilta suojeluarvo on lainmuutoksen vuoksi poistunut (ns. metsälain kymppipykäläkohteista poistuneet). Tällaisia alueita ovat usein mm. lehdot, paahde- ja paloympäristöt sekä harjut.
 - Otettava huomioon ennallistamisasetuksen mukaiset luontotyypit ennallistamissuunnitelmaan pohjautuen